

prof. Dr hab. Rafał Jacek Delekta
mail. delektarafaljacek@gmail.com

RECENZJA

Pracy doktorskiej Pana mgr. Miłosza Kuli w dziedzinie sztuk muzycznych, dyscyplinie dyrygentura, *Śląskie symfonie Carla Dittersa von Dittersdorfa. Historia – teoria – praxis*, zlecona pismem z dnia 5 czerwca 2017 roku przez Radę Wydziału Kompozycji, Interpretacji, Edukacji i Jazzu Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach.

Stwierdzam, że przedstawione dokumenty dotyczące wszczęcia przewodu udowadniają prawidłowe przeprowadzenie procedury.

1. Opinia dotycząca dokumentacji

Przedstawiona przez Kandydata dokumentacja została sporządzona prawidłowo, pieczołowicie, przejrzysto i z zachowaniem właściwego układu dokumentów. Zawiera udokumentowane osiągnięcia doktoranta we wszelkich przejawach jego działalności. Jedynym mankamentem dokumentacji jest propozycja koncertu w ramach przewodu doktorskiego, która dotyczy innego wydarzenia niż ostatecznie przedstawionego jako dzieło artystyczne. Jednakże przepisy nie definiują wyraziście konieczności dokonania takiej zmiany poprzez uchwałę Rady Wydziału. Dlatego też recenzent nie wnosi zastrzeżeń.

Podstawowe dane o doktorancie

Uczęszczał do wrocławskich szkół muzycznych, gdzie – początkowo w klasie saksofonu, a następnie klarnetu – pracował pod kierunkiem Janusza Bulińskiego, Agnieszki Jutkiewicz oraz prof. Mieczysława Stachury.

Jest absolwentem studiów licencjackich w Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu w klasie klarnetu prof. Jana Tatarczyka oraz magisterskich w klasie dyrygentury dr. Wojciecha Rodka (dyplom z oceną bardzo dobrą). Równoległe ze studiami muzycznymi ukończył muzykologię (dyplom z oceną bardzo dobrą) na Uniwersytecie Wrocławskim, pod kierunkiem profesorów: Macieja Gołęba,

Bożeny Muszkalskiej i Remigiusza Pośpiecha. Jest zatrudniony we wrocławskiej Akademii Muzycznej na stanowisku asystenta.

Jest półfinalistą I Ogólnopolskiego Konkursu dla Studentów Dyrygentury im. Adama Kopycińskiego we Wrocławiu.

Był współzałożycielem oraz prezesem Wrocławskiej Orkiestry Młodzieżowej, z którą współtworzył szereg projektów orkiestrowych w kraju i za granicą.

Jako muzyk orkiestrowy, chórzysta, solista i kameralista brał udział w wielu wydarzeniach artystycznych o randze ogólnopolskiej i międzynarodowej. Był chórzystą Chóru Filharmonii Wrocławskiej, współpracował z Chórem Kameralnym *Senza Rigore*, Filharmonią Sudecką w Wałbrzychu i Agencją Artystyczną *ProMusica*. Koncertował w Czechach, Francji, Hiszpanii, Niemczech, Rosji i Szwajcarii.

W roli dyrygenta zadebiutował podczas festiwalu *Eurochestrises* w 2010 roku w Almerii (Hiszpania). Prowadził koncerty w ramach Festiwalu *Clarimania* we Wrocławiu i *Brand New Music Festival* w Katowicach, a także występował z Orkiestrą Symfoniczną Filharmonii Lubelskiej im. Henryka Wieniawskiego, Orkiestrą Filharmonii Zielonogórskiej im. Tadeusza Bairda, Toruńską Orkiestrą Symfoniczną i *Sound Factory Orchestra*. Od 2014 roku współpracuje z Gliwickim Teatrem Muzycznym.

Brał udział w kursach mistrzowskich pod kierunkiem m.in. Rafała J. Delekty, Lawrence'a Gwozdza, Florent Héau, Jacka Kaspszyka oraz Tadeusza Strugały.

Miłosz Kula zajmuje się również działalnością naukową. Brał udział w ekspedycji etnomuzykologicznej w okolicy Irkucka, badając ślady obecności polskiego repertuaru. Wygłaszał referaty na konferencjach naukowych w Poznaniu, Warszawie i we Wrocławiu. W swojej aktualnej aktywności naukowej koncentruje się na twórczości instrumentalnej Carla Dittersa von Dittersdorfa, historii wrocławskiej szkoły dyrygenckiej oraz na polskiej muzyce instrumentalnej I połowy XIX wieku. Jest autorem publikacji naukowych, prowadzi bogatą działalność prelegencką i popularyzatorską, opatrując słowem wiążącym koncerty w ramach festiwalu muzycznych na Dolnym Śląsku.

Od 2014 roku jest doktorantem na kierunku dyrygentura w Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach (opiekun: prof. Mirosław Jacek Błaszczyk) oraz w zakresie muzykologii na Uniwersytecie Wrocławskim (opiekun: prof. Remigiusz Pośpiech).

Wymienione powyżej dokonania a także dorobek przedstawiony w dokumentacji są zgodne z wymaganiami ustawy i pozwalają na rozpoczęcie oceny pracy doktorskiej.

Ocena Dzieła Artystycznego

Pan Miłosz Kula jako dzieło artystyczne przedstawia koncert, który odbył się w Sali Filharmonii Śląskiej w Katowicach w dniu 3 czerwca 2017. W programie koncertu znalazły się utwory:

Carla Dittera von Dittersdorfa – Symfonia D-dur (Grave D-16), Koncert Kontrabasowy E-dur (KR.172),

Govanniego Bottesiniego II Koncert Kontrabasowy h-moll

oraz Modesta Mussorgskiego w instrumentacji Mauricego Ravela Obrazki z Wystawy. Grała Orkiestra Filharmonii Śląskiej, solistą był Jacek Mirucki a całość poprowadził doktorant.

Z uwagi na fakt, że tematem pracy doktorskiej są symfonie Dittersdorfa, recenzent zajmie się uwagami dotyczącymi jedynie pierwszego utworu.

Pan Kula poprowadził symfonię zgodnie z przygotowaną przez siebie wersją edycyjną. Dyrygował wysoce profesjonalnym zespołem, dzięki czemu utwór, przecież nie znany zarówno wykonawcom jak i publiczności mógł zaistnieć w pełni. Zaslugą dyrygenta była na pewno rzetelność zrealizowania wszelkich idei muzycznych zawartych w partyturze. Dbał o artykulację i budowanie napięć. Symfonii słucha się z przyjemnością.

Należy jednak podnieść w recenzji dwa niewielkie problemy. Pierwszy to realizacja przebiegu Menueta. W drugim jego segmencie, w takcie 16, doktorant zastosował fermatę, poprzedzającą powrót tematu głównego. W zamieszczonym w pracy głosie I skrzypiec w tym miejscu widnieje fermata, której brak w rekonstrukcji partytury. Doktorant nie wyjaśnia tej kwestii również w opisie dokonanych zmian. Dlatego można powiedzieć o niekonsekwencji w realizacji tego taktu.

Drugą sprawą jest kwestia tzw. „sztuki przewracania stron partytury”. Są momenty, kiedy Pan Kula niepotrzebnie zbyt skupia się przy tej czynności, rezygnując na

moment z emocjonalnego prowadzenia formy. Recenzent wierzy jednak, że zdobywane przez doktoranta, coraz większe doświadczenie pozwoli mu wyeliminować tę niezręczność.

Dzieło artystyczne w postaci zarejestrowanego wykonania Symfonii D-dur (Grave D-16) Carla Ditters von Dittersdorf oceniam bardzo dobrze i stwierdzam, że spełnia wymagania Ustawy.

Recenzja części opisowej

Część opisowa pracy doktorskiej Pana Miłosza Kuli jest, rzecz można, wzorcowa. Na pewno atutem doktoranta jest jego wykształcenie muzykologiczne, które pozwoliło stworzyć bardzo ciekawą rozprawę, przynoszącą wiele ważnych informacji.

Konstrukcja opisu jest bardzo dobra, kolejne rozdziały prowadzą logicznie do założonego celu.

Recenzent z wielkim zainteresowaniem czytał rozdział o muzyce na Śląsku. To ważna część tej pracy doktorskiej. Nie zawsze bowiem, zdajemy sobie sprawę, że tereny te były miejscem, gdzie wręcz stymulowano rozwój kultury a więc i muzyki. Zupełnie niezrozumiałe jest dla recenzenta częste „omijanie” w przestrzeni publicznej historycznych wartości, które wniosły w ten region panowania Czechów, Austriaków i Niemców. Praca Pan Kuli ewidentnie te braki wypełnia.

Bardzo dobry rozdział przybliżający życie i twórczość Dittersdorfa jest niejako próbą wyjaśnienia słów otwierających opis – dlaczego kompozytor, mimo wielkiego talentu, nie osiągnął tyle co współcześni mu klasycy wiedeńscy.

Podobnie ocenić należy ogólną charakterystykę symfonii wraz z informacjami o XVIII-to wiecznym wykonawstwie.

Satysfakcjonująca jest również część dotycząca edycji omawianych 4 symfonii Dittersdorfa. Wiedzie ona czytelnika poprzez wszystkie etapy pracy nad przygotowaniem partytur utworów. Rzecz jest warta krótkiej refleksji natury dyrygenckiej – nie tylko sam kompozytor ale i inni odtwórcy ówczesnych dzieł nie posługiwali się partyturami. Może zastanawiać współczesnego interpretatora w jaki sposób udawało się im obejmować całość formy? Recenzent uważa, że na pewno warto pomyśleć o tego typu opracowaniu historycznym.

Imponująca jest bibliografia opisu. I znów nasuwa się refleksja o ważnym uzupełnieniu wykształcenia doktoranta o studia muzykologiczne – tu wręcz niezbędne.

Część drugą opisu – oddzielny tom - stanowi zbiór omawianych 4 symfonii wydrukowanych w edytorze nut Finale. To niezwykle ważny i cenny materiał. Recenzent żywi nadzieję, że zarówno partytury jak i głosy orkiestrowe będą przez doktoranta udostępniane aby zaistniała możliwość poszerzenia repertuaru orkiestr o te niezwykle ciekawe i istotne dla historii muzyki utwory.

Część opisową pracy doktorskiej Pana Miłosza Kuli oceniam bardzo wysoko i stwierdzam, że spełnia wymogi Ustawy.

2. Konkluzja

Konkluzja oceny pracy doktorskiej Pana mgr. Miłosza Kuli w dziedzinie sztuk muzycznych, dyscyplinie dyrygentura, *Śląskie symfonie Carla Dittersa von Dittersdorfa. Historia – teoria – praxis.*

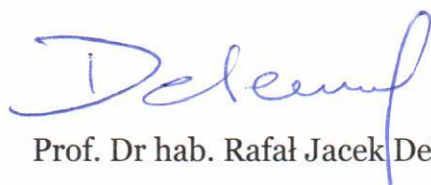
Coraz częściej przedmiotem doktoratów stają się utwory, które trzeba niejako wskrzesić. Trudne dzieje naszego kontynentu powodują, że co pewien czas kultura, a więc i też muzyka, schodziły na plan dalszy ustępując miejsca właściwie nie zrozumiałym dążeniom do wojen i niszczenia tego „co nie nasze”. Tylko dzięki ludziom, którzy zdawali sobie sprawę z wartości zapisanych nutami kartek, możemy teraz przeżywać na nowo drogę muzyki ku naszym czasom.

Praca kolejnych doktorantów, zafascynowanych odkrywanymi utworami przynosi wartości bezcenne. Tak też jest w przypadku pracy doktorskiej mgr. Miłosza Kuli. Podbudowa teoretyczna i muzykologiczna, rzetelność badań, ich efekt w postaci opisu historycznego aż do partytury – to materiał wystarczający na doktorat naukowy. Naszym szczęściem jest, że muzyk może pójść dalej, do końca procesu „wskrzeszania” utworu. Tak też jest w przypadku tej pracy. Pan Kula zadyrygował omawianą symfonią i podzielił się z orkiestrą i słuchaczami ideami muzycznymi Dittersdorfa.

Źródłowa praca i jej efekt to właśnie w tej pracy **element nowatorski** – po ponad 200 latach symfonie Dittersdorfa powróciły na afisz.

Wskazanie „brakującego ogniwa” w rozwoju symfonii jako gatunku i kolejne powiększenie repertuaru o 4 symfonie Dittersdorfa to ewidentny **wkład w dyscyplinę**.

Dlatego też stwierdzam, że zarówno dzieło artystyczne jak i opis dzieła mają element nowatorski, wnoszą ważki wkład w rozwój dyscypliny oraz w pełni spełniają wymogi Ustawy dotyczące pracy doktorskiej. Wnoszę zatem do Rady Wydziału Kompozycji, Interpretacji, Edukacji i Jazzu Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach o dopuszczenie Pana mgr. Miłosza Kuli do publicznej obrony.



Prof. Dr hab. Rafał Jacek Delekta

Kraków, 16 czerwca 2017